

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
(για ΟΛΑ τα τμήματα ενιαύσιας και διετούς προετοιμασίας)

ΟΝΟΜΑ:

Βαθμός

ΗΜ/ΝΙΑ: Παρασκευή, 3 / 1 / 2024

ΤΜΗΜΑ:

%

Διδαγμένο Κείμενο

50 μονάδες

διάρκεια: 90'

Απόσπασμα α' · Πλάτωνος, Πολιτεία, 514a-515c

Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπέεικασον τοιούτῳ πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. Ἴδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκῆσει σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἔχουση μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἰς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄρᾶν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὄπισθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμοτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τευχίον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν.

Ὅρῳ, ἔφη.

Ὅρα τοίνυν παρὰ τοῦτο τὸ τευχίον φέροντας ἀνθρώπους σκευὴ τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τευχίου καὶ ἀνδριάντας καὶ ἄλλα ζῶα λίθινά τε καὶ ξύλινα καὶ παντοῖα εἰργασμένα, οἷον εἰκὸς τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων.

Ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους.

Ὅμοίους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ.

Απόσπασμα β' · Πλάτωνος, Πολιτεία, 518b-519a.

Τούτου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, αὐτοῦ τέχνη ἂν εἴη, τῆς περιαγωγῆς, τίνα τρόπον ὡς ῥᾶστά τε καὶ ἀνυσιμώτατα μεταστραφήσεται, οὐ τοῦ ἐμποιῆσαι αὐτῷ τὸ ὄρᾶν, ἀλλ' ὡς ἔχοντι μὲν αὐτό, οὐκ ὀρθῶς δὲ τετραμμένῳ οὐδὲ βλέποντι οἱ ἔδει, τοῦτο διαμηχανήσασθαι.

Απόσπασμα γ' · Πλάτωνος, Πολιτεία, 519b-520a

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τὰς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπουν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το περιεχόμενο του πρώτου (α') αποσπάσματος (μον. 6):

α. Οι δεσμώτες δεν μπορούν να κινηθούν εξαιτίας δεσμών στα χέρια, το κεφάλι και το λαιμό τους.

β. Μια ανηφορική οδός βρίσκεται ανάμεσα στους δεσμώτες και ένα τειχάκι.

γ. Οι ανδριάντες που μεταφέρονται εντός του σπηλαίου είναι κατασκευασμένοι από κάθε λογής υλικό.

A2. Ποιες δυο πηγές φωτός αναφέρονται στο πρώτο (α') απόσπασμα; (ονομαστική αναφορά, μον. 2)

A3. «Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν»: Ποιος μιλά («ἦν δ' ἐγώ»), και ποιοι είναι οι «οἰκιστές» στη συγκεκριμένη φράση του τρίτου (γ') αποσπάσματος; (σε 20-40 λέξεις, μον. 2)

Μονάδες 10

B1.α Το πρώτο (α') απόσπασμα ανήκει στο λογοτεχνικό είδος της αλληγορίας. Αφού ορίσετε το κειμενικό αυτό είδος, να καταγράψετε **δυο** (2) επιμέρους γλωσσικές επιλογές ή εκφραστικούς τρόπους από το απόσπασμα, που λειτουργούν μέσα στο πλαίσιο αυτό. (6 μον.)

β. «τῆς περιαγωγῆς»: Να ορίσετε την έννοια του δεύτερου (β') αποσπάσματος. (4 μον.) Μονάδες 10

B2. Αφού μελετήσετε το παρακάτω παράλληλο κείμενο και αξιοποιώντας στοιχεία από το τρίτο (γ') διδαγμένο απόσπασμα, να αναφερθείτε στην Ιδέα του Αγαθού στο πλαίσιο της πλατωνικής φιλοσοφίας.

Το Αγαθό είναι η ανώτερη Ιδέα, αλλά και η προϋπόθεση της ύπαρξης και της γνώσης των άλλων Ιδεών. Ως προς την ιεραρχία το Αγαθό τοποθετείται, όπως λέει ο Πλάτων, πάνω από τις Ιδέες [...].

«Τούτο λοιπόν που παρέχει την αλήθεια σε ό,τι κατακτάται γνωστικά και δίνει (σε όποιον προσοικειώνεται τη γνώση) τη δύναμη να γνωρίζει, είναι η Ιδέα του αγαθού. Είναι το αίτιο της γνώσης και της αλήθειας. Να το συλλογίζεσαι ως κάτι που κατακτάται γνωστικά, κι ενώ και τα δύο αυτά, η γνώση και η αλήθεια, είναι όμορφα πράγματα, εσύ, την Ιδέα του αγαθού να την θεωρήσεις σωστά ως κάτι διαφορετικό και ακόμη πιο όμορφο και από αυτά τα δύο. [...] Έτσι λοιπόν για τα αντικείμενα της γνώσης μπορείς να πεις πως από το Αγαθό δεν προέρχεται μόνο το ότι γίνονται γνωστά αλλά και ότι και το είναι τους και την ουσία τους την έχουν από αυτό, χωρίς το ίδιο το Αγαθό να αποτελεί ουσία αλλά κάτι ακόμη πιο πέρα από την ουσία (ἐπέκεινα τῆς οὐσίας), ανώτερο από αυτήν ως προς το αξίωμα και τη δύναμη.» [Πλάτωνος, Πολιτεία, 508e-509a, μτφρ. Ν. Σκουτερόπουλος].

Στην κρυπτική έκφραση ἐπέκεινα τῆς οὐσίας στηρίχθηκε η πεποίθηση ότι ο Πλάτων ανέπτυξε μια «άγραφη» φιλοσοφία, μαθηματικής έμπνευσης, μόνο για τους μυημένους της Ακαδημίας, συστατικό στοιχείο της οποίας είναι η οντολογική πρόταξη του Αγαθού (που ταυτίζεται με το Ένα), και η παραγωγή των Ιδεών και των μαθηματικών οντοτήτων από αυτό. Όπως και να έχουν τα πράγματα, η τοποθέτηση του Αγαθού ἐπέκεινα τῆς οὐσίας δεν παύει να σημαίνει και κάτι πιο απλό: ότι, για τον Πλάτωνα, όλη η γνώση έχει ηθική θεμελίωση, ότι η ηθική προηγείται της γνωσιολογίας.

*Β. Κάλφας και Γ. Ζωγραφίδης, Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι
Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας & Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών
Μονάδες 10*

B3. Να ταξινομήσετε τα ακόλουθα γεγονότα στην κατάλληλη χρονική σειρά, γράφοντας δίπλα στον αριθμό 1 το γράμμα που αντιστοιχεί στο πρώτο, παλαιότερο γεγονός και καταλήγοντας σε εκείνο που συνέβη τελευταίο, πιο πρόσφατο, σημειώνοντας το γράμμα που τού αντιστοιχεί δίπλα στον αριθμό 5:

1. ...	α. Ο Αριστοτέλης έφτασε στην Αθήνα για να σπουδάσει στην Ακαδημία.
2. ...	β. Η είδηση για τον θάνατο του Αλέξανδρου έφτασε στην Αθήνα.
3. ...	γ. Ο Αριστοτέλης ασχολήθηκε με την αγωγή του Αλέξανδρου.
4. ...	δ. Ο Πλάτων επισκέφθηκε για τρίτη φορά τη Σικελία.
5. ...	ε. Ο Πλάτων γεννήθηκε στην Αθήνα από αριστοκράτες γονείς.

Μονάδες 10

B4.α. Για καθένα από τα παρακάτω, να γράψετε μία (1) λέξη του πρώτου (α') αποσπάσματος, με την οποία συνδέονται ετυμολογικά: πτῆση, πρόσοψη, άξονας, φαρέτρα, εργαλείο, ομόλογος. (6 μον.)

β. φύσιν, τοῦ δεσμοῦ: Να χρησιμοποιήσετε καθένα από τα ουσιαστικά σε μια περίοδο λόγου της νέας ελληνικής (σε οποιαδήποτε πτώση ή αριθμό), με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει κάθε λέξη στο κείμενο. (4 μον.)

Μονάδες 10

Αδίδακτο κείμενο

50 μονάδες

(Ψευδο)Ξενοφώντος, Αθηναίων Πολιτεία, 2. 19-20 – 3. 1-3

Xenophon's opera omnia, vol. 5., by E. C. Marchant. Oxford, Clarendon Press. 1920.

Pseudo-Xenophon, Constitution of the Athenians.

Η «Αθηναίων Πολιτεία» θεωρείται ότι δεν αποτελεί γνήσιο έργο του Ξενοφώντα. Πρόκειται για πρώιμο δείγμα αττικού πεζού λόγου, ανεπηρέαστου από την σοφιστική διδασκαλία, που παρέχει μια σύγχρονη μαρτυρία για την αθηναϊκή δημοκρατία από έναν ολιγαρχικό επικριτή της. Δικαίως έχει αποκληθεί ως το αντίβαρο στον, διθυραμβικό για την αθηναϊκή δημοκρατία, Επιτάφιο λόγο του Περικλή. Στις παρακάτω περικοπές από το β' και γ' βιβλίο του έργου ο συγγραφέας στηλιτεύει τη συνήθεια του αθηναϊκού δήμου να τιμά αυτούς που δεν πρέπει, την ίδια τη στάση των πολιτών απέναντι στο πολίτευμα, αλλά και την δυσκολία που επιφέρει η κρατική οργάνωση στις συναλλαγές με πολίτες άλλων πόλεων.

II. [19] φημί οὖν ἔγωγε τὸν δῆμον τὸν Ἀθήνησι γιννώσκειν οἵτινες χρηστοί εἰσι τῶν πολιτῶν καὶ οἵτινες πονηροί · γινώσκοντες δὲ τοὺς μὲν σφίσιν αὐτοῖς ἐπιτηδείους καὶ συμφόρους φιλοῦσι, κἄν πονηροὶ ᾧσι, τοὺς δὲ χρηστοὺς μισοῦσι μᾶλλον · οὐ γὰρ νομίζουσι τὴν ἀρετὴν αὐτοῖς πρὸς τῷ σφετέρῳ ἀγαθῷ πεφυκέναι, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κακῷ · καὶ τούναντίον γε τούτου ἔνιοι, ὄντες ὡς ἀληθῶς τοῦ δήμου, τὴν φύσιν οὐ δημοτικοὶ εἰσι. [20] δημοκρατίαν δ' ἐγὼ μὲν αὐτῷ τῷ δήμῳ συγγινώσκω · αὐτὸν μὲν γὰρ εὖ ποιεῖν παντὶ συγγνώμη ἐστίν · ὅστις δὲ μὴ ᾧν τοῦ δήμου εἴλετο ἐν δημοκρατουμένη πόλει οἰκεῖν μᾶλλον ἢ ἐν ὀλιγαρχουμένη, ἀδικεῖν παρεσκευάσατο καὶ ἔγνω ὅτι μᾶλλον οἶόν τε διαλαθεῖν κακῷ ὄντι ἐν δημοκρατουμένη πόλει μᾶλλον ἢ ἐν ὀλιγαρχουμένη.

III. [1] καὶ περὶ τῆς Αθηναίων πολιτείας, τὸν μὲν τρόπον οὐκ ἐπαινώ · ἐπειδήπερ δ' ἔδοξεν αὐτοῖς δημοκρατεῖσθαι, εὖ μοι δοκοῦσι διασφῆζεσθαι τὴν δημοκρατίαν τούτῳ τῷ τρόπῳ χρώμενοι ᾧ ἐγὼ ἐπέδειξα. ἔτι δὲ καὶ τάδε τινὰς ὁρῶ μεμφομένους Αθηναίους, ὅτι ἐνίοτε οὐκ ἔστιν αὐτόθι χρηματίσαι* τῇ βουλῇ οὐδὲ τῷ δήμῳ ἐνιαυτὸν καθημένῳ ἀνθρώπῳ. καὶ τοῦτο Ἀθήνησι γίγνεται οὐδὲν δι' ἄλλο ἢ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πραγμάτων οὐχ οἰοί τε πάντας ἀποπέμπειν εἰσὶ χρηματίσαντες*. [2] πῶς γὰρ ἂν καὶ οἰοί τε εἶεν, οὐστίνας πρῶτον μὲν δεῖ ἐορτάσαι ἐορτὰς ὅσας οὐδεμία τῶν Ἑλληνίδων πόλεων (ἐν δὲ ταύταις ἤττον τινα δυνατόν ἐστι διαπράττεσθαι τῶν τῆς πόλεως), ἔπειτα δὲ δίκας καὶ γραφὰς καὶ εὐθύνας ἐκδικάζειν ὅσας οὐδ' οἱ σύμπαντες ἄνθρωποι ἐκδικάζουσι, τὴν δὲ βουλήν βουλευέσθαι πολλὰ μὲν περὶ τοῦ πολέμου, πολλὰ δὲ περὶ πόρου χρημάτων, πολλὰ δὲ περὶ νόμων θέσεως, πολλὰ δὲ περὶ τῶν κατὰ πόλιν ἀεὶ γιγνομένων, πολλὰ δὲ καὶ περὶ τῶν ἐν τοῖς συμμάχοις, καὶ φόρον δέξασθαι καὶ νεωρίων* ἐπιμεληθῆναι καὶ ἱερῶν; ἄρα δὴ τι θαυμαστόν ἐστιν, εἰ τοσούτων ὑπαρχόντων πραγμάτων μὴ οἰοί τ' εἰσὶ πᾶσιν ἀνθρώποις χρηματίσαι*;

- χρηματίσαι, χρηματίσαντες : <χρηματίζω: προχωρῶ σε οικονομικές συναλλαγές, διαπραγματεύομαι εμπορικές συμφωνίες. - (τά) νεώρια: οἱ ναύσταθμοι.

Γ1. Να μεταφράσετε το απόσπασμα από το βιβλίο II του έργου (§§19-20): «φημί οὖν ἔγωγε τὸν δῆμον τὸν Ἀθήνησι ... ἐν δημοκρατουμένη πόλει μᾶλλον ἢ ἐν ὀλιγαρχουμένη.» **Μονάδες 20**

Γ2. Να περιγράψετε τους λόγους για τους οποίους, όπως αναφέρει ο συγγραφέας, η οργάνωση της αθηναϊκής πολιτείας μπορεί να επιφέρει εμπόδια στην οικονομική δραστηριότητα μεταξύ του αθηναϊκού δήμου και των πολιτών άλλων πόλεων. Μονάδες 10

Γ3. Να μελετήσετε το ακόλουθο απόσπασμα του κειμένου και να απαντήσετε στα ερωτήματα:

— «καὶ τοῦτο Ἀθήνησι γίγνεται οὐδὲν δι' ἄλλο ἢ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πραγμάτων οὐχ οἰοί τε πάντας ἀποπέμπειν εἰσὶ χρηματίσαντες. πῶς γὰρ ἂν καὶ οἰοί τε εἶεν, οὐστὶνας πρῶτον μὲν δεῖ ἔορτάσαι ἔορτάς ὅσας οὐδεμία τῶν Ἑλληνίδων πόλεων (ἐν δὲ ταύταις ἤττον τινα δυνατὸν ἔστι διαπράττεσθαι τῶν τῆς πόλεως) [...].»

α. Να εντοπίσετε έναν (1) ρηματικό τύπο **χειλικόληκτου** αφωνόληκτου ρήματος και να γράψετε το α' και το γ' ενικό της οριστικής του Μέσου Παρακειμένου. (2 μον.)

β. Να εντοπίσετε έναν (1) ρηματικό τύπο **ουρανικόληκτου** αφωνόληκτου ρήματος και να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής και το απαρέμφατο του μέσου Παρακειμένου. (2 μον.)

Γ3.γ. Να γράψετε τούς ζητούμενους τύπους για καθένα από τα παρακάτω: (6 μον.)

- **πεφυκέναι:** το β' ενικό της προστακτικής του Ενεστώτα της ίδιας φωνής.
- **νομίζουσι:** το α' ενικό πρόσωπο της οριστικής του Μέλλοντα της ίδιας φωνής.
- **παρεσκευάσατο:** το ίδιο πρόσωπο στον Υπερσυντέλικο της ίδιας φωνής.
- **διαλαθεῖν:** τα απαρέμφατα των υπόλοιπων χρόνων της ίδιας φωνής.

Μονάδες 10

Γ4.α. Να αναγνωρίσετε την ακριβή συντακτική λειτουργία των όρων που έχουν επισημανθεί στο παρακάτω απόσπασμα. (4 μον.)

β. Στη συνέχεια, να μετατρέψετε καθέναν από τους παρακάτω τύπους έτσι ώστε να δηλώνουν:

- το **ένιαυτόν**, το διάστημα του χρόνου.
- το **Ἀθήνησι**, την προέλευση / αφετηρία από τόπο. (2 μον.)

— ἔτι δὲ καὶ τάδε τινὰς ὄρῳ μεμφομένους Ἀθηναίους, ὅτι ἐνίοτε οὐκ ἔστιν **αὐτόθι** χρηματίσαι τῇ βουλῇ οὐδὲ τῷ δήμῳ **ένιαυτόν** καθημένῳ ἀνθρώπῳ. καὶ τοῦτο **Ἀθήνησι** γίγνεται οὐδὲν δι' ἄλλο ἢ **διὰ τὸ πλῆθος** τῶν πραγμάτων.

Γ4.γ. Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των παρακάτω όρων που έχουν υπογραμμισθεί στο κείμενο: γιγνώσκειν, τοῦ δήμου, μοι, μεμφομένους. (4 μον.)

Μονάδες 10

Εν Δυνάμει
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ, ΕΡΡΩΣΘΕ!!!

Ευχόμαστε Χρόνια Πολλά και ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ,
με ΥΓΕΙΑ, ΜΕΛΕΤΗ και ΕΠΙΤΥΧΙΑ !!!